

Anar o no anar a missa, aquesta no és la qüestió

Dij, 2/05/2013 per Jordi López Camps

[Vita Moleskine](#)

Normalment no escric comentaris llargs. Però el d'avui considero que s'ho val. Vull reflexionar sobre la iniciativa legislativa del PSC, proposició de llei, per eliminar tot tret característic de la religió en els actes institucionals que organitzin el Parlament i la Generalitat de Catalunya. Vaig ser director general d'afers religiosos durant l'etapa final del primer tripartit i, en el següent, assessor del President Montilla en temes religiosos. Això vol dir que, durant el govern socialista de la Generalitat vaig poder influir, sempre dins dels meus modestos límits, en la política religiosa de la institució de govern dels catalans. Algunes coses bones es feren en aquest sentit. El govern de Catalunya, i el seu President, varen estar presents en molts actes de caire religiós. Durant aquell període vaig acompanyar al president de la Generalitat a totes les misses de sant Jordi que es feren al Palau de la Generalitat amb la corresponent oposició mediàtica dels sectors laïcistes que no ho veien bé. Ara, quan el PSC ja no és partit de govern, s'ha pres la iniciativa de presentar una proposta de llei per impedir que des de les institucions polítiques catalanes es promoguin actes que donin un tracte preeminent a les religions. Sorprèn. L'argument justificatiu, segons he pogut llegir, és que fer-ho és "*practicar un nacionalcatolicisme vergonyant superat per la història*". Davant de la contundència d'aquesta argumentació sobren paraules, però això no he sabut trobar més raons en les explicacions donades per qui presentà aquesta proposta.

En altres temps, alguns cristians situats en l'univers dels socialistes catalans, hauríem estat consultats sobre com actuar davant aquesta situació. Ja que aquesta pot semblar incoherent amb el mandat constitucional d'independència política respecte les confessions religioses i que, per la tradició del nostre país, afecte de ple a l'Església catòlica. El debat real sobre aquest tema està obert perquè el Tribunal Constitucional, en el seu moment, procurà no orientar el text de la Constitució vers el model de laïcitat excloent, sinó que introduí la idea de laïcitat positiva. Principi que convida a que els poders polítics vagin més enllà de les paraules i hagin d'omplir de contingut aquest concepte. La reflexió sobre la missa de sant Jordi al Palau de la Generalitat era una bona ocasió per aportar continguts al concepte proposat pel Tribunal Constitucional.

En la construcció d'aquesta model de laïcitat positiva cal resoldre moltes qüestions que perduren d'un passat en el qual les estructures d'estat i, algunes polítiques, eren confessionals. Cal saber respondre a preguntes del tipus: ¿Què cal fer quan en un esdeveniment institucional s'integra un acte religiós? ¿Cóm han s'inclouen tradicions i costums, algunes d'origen religiós, dins dels comportaments institucionals? ¿Han de participar les altres religions? ¿Qui té la iniciativa de fer l'acte religiós? ¿Qui convida a l'esdeveniment? ¿En l'espai públic han de fer-se actes religiosos? ¿Qui són els afectats moralment per aquests esdeveniments? ¿Com s'avalua la vinculació entre l'acte religiós i la tradició? ¿S'han de regular per llei aquests comportaments o existeixen altres mecanismes d'ús més amable? Aquestes són algunes de les preguntes que cal formular amb l'objectiu de construir un model de laïcitat positiva propi d'una societat plural i diversa. I cal fer-ho a partir d'un diàleg obert i sincer, sense pretendre rèdits polítics perquè al darrera de tota pregunta i resposta hi ha sensibilitats vinculades a creences i conviccions que cal saber escoltar i atendre. En qualsevol cas, tot és més complex que

L'ocurrència del nacionalcatolicisme.

Considero que la iniciativa dels socialistes catalans és un error. En primer lloc, perquè obvia l'anàlisi seriosa sobre com omplir de contingut real el mandat constitucional a partir de propostes pràctiques. El procés de consolidació de la laïcitat positiva ha de fer-se de forma comprensible per la ciutadania normal i de forma coherent amb el que és la pràctica social habitual. Però també és una errada política per vàries raons. La primera està relacionada amb la congruència de la proposta. Tot i que la iniciativa legislativa proposada pel PSC es limita a les institucions de la Generalitat, per coherència el legislador hauria de procurar que la normativa s'estengués a tot l'àmbit públic. Si és així, ¿com s'hauria d'aplicar en els ajuntaments? ja que és l'àmbit on es donen la majoria de relacions entre l'espai públic i religió. Sinó no es vol això i l'únic objectiu pretès és treure la missa de Sant Jordi dels programes institucionals de la Generalitat existeixen altres mesures pràctiques no legislatives per aconseguir-ho. A més, estirant la lògica d'evitar confusions entre l'espai polític i el religió, ¿quina festa hauria de celebrar la Generalitat el dia 23 d'abril?, doncs aquest dia commemora una festa religiosa amb el caràcter de patronatge, també religió, de Catalunya; o ¿com s'explica que el Govern atorgui unes condecoracions que porten el nom de creu de Sant Jordi?. La lògica de l'absurd ens porta a un embolic.

La no confessionalitat de l'estat preservada constitucionalment no pressuposa impedir o prohibir la manifestació natural del caràcter religió de moltes de les tradicions de la nostra història, així com noves manifestacions culturals que estan influïdes per algun element religió. Tradicions que, per si fos el cas, estiguessin amenaçades la seva considero que la seva protecció fora responsabilitat pública. La reserva argumental del laïcisme exclouent d'algunes persones sobre la presència del fet religió en l'espai públic, resultat d'una lectura particular de la Il·lustració, que contrasta amb la naturalitat com el fet religió és viu en la cultura política nord-americana hereva també del mateix pensament il·lustrat. Com a mostra de la diferent valoració del mateix fet, només cal observar el ritual de pressa de possessió dels presidents nord-americans.

L'altre error polític és obrir un front de perplexitat i d'incomoditat amb l'Església catòlica catalana, principal destinatària de la iniciativa legislativa. Fins ara les relacions entre els socialistes catalans i els catòlics catalans era cordial, d'entesa i cooperació. Hi havia diàleg i coincidència en molts aspectes. Les autoritats eclesiàstiques catalanes s'havien mostrat respectuoses amb les obres de govern dels socialistes catalans, i aquests havien estat sensibles a les necessitats de l'Església catòlica. Això era un fet substantiu que marcava una diferència entre el que passava a Catalunya i, principalment a Madrid, on les tensions eren notòries i evidents. L'anticlericalisme que es respira allí, en part comprensible per l'hostilitat de determinades jerarquies eclesiàstiques, jo mai l'he trobat actiu a Catalunya. Per això la postura presa pel PSC, de la qual en discrepo de dalt a baix, en sorprèn perquè coincideix amb les reflexions que es fan avui des del PSOE sobre aquest tema en relació a la seva comprensió de la laïcitat. La deriva radical impulsada pel PSOE pot perjudicar el pensament del socialisme català en relació al fet religió. Interpreto aquesta proposta de llei com la renúncia del PSC al que era el seu patrimoni polític respectat i creïble sobre el fet religió, i un retrocés en el respecte i admiració que alguns cristians trobaven amb els socialistes catalans.

Si la perspectiva laïcista acaba imposant-se en el PSC, la qual té notoris promotors en l'actual direcció, tinc la impressió que es perdrà la credibilitat aconseguida per

aquell entre determinats ambients cristians i, probablement, alguns d'aquests deixaran d'identificar-se en les seves propostes polítiques. Voldria acabar amb la mateixa pregunta que feia un bon amic cristià i vell militant socialista en el seu blog: ¿qui assessora al PSC en aquests temes? Abans sabia quines persones ajudaven a definir la política d'aquest partit sobre el fet religiós; però ara no sé qui ho fa. En qualsevol cas, no trobo que les decisions preses siguin les encertades.